

27/10/84

Sobre el doncs casual

É s veritat, cal convenir-hi, que fa una mica de vergonya de parlar-ne encara una altra vegada, d'aquesta qüestió: de l'ús indegut de la conjunció *doncs* amb valor casual, que continua apareixent, pertot arreu, com diu el professor Joan Solà, "davant la impotent mirada políciaca després de cent anys de persecució". Què hi podríem fer? ¿Ens hem de resignar, al capdavant, a tolerar-lo com a resultat d'una tendència ingovernable? Els qui encara incorren en aquest ús, que són, certament, cada dia més nombrosos, ¿no n'han sentit parlar mai, del *doncs* casual, explicat a totes les gramàtiques, àdhuc a les més elementals, a totes les seccions periòdiques de comentaris lingüístics, o és que no saben distingir un *doncs* casual d'un *doncs* conseqüentiu? ¿Quina actitud cal adoptar, quan rebem la carta d'un lector que, amb la més lloable preocupació per la puresa lingüística, ens demana que dediquem la nostra atenció a un petit detall d'importància relativa, una minúcia insignificant, i no deixa d'incórrer, en el text de la seva carta, en l'ús del *doncs* casual? N'hi ha que diuen, efectivament: *...i és una paraula que no s'hauria de fer servir, doncs és un barbarisme.*

Tornar a explicar, *doncs* (és a dir, *per tant*, *per conseqüent*), els exemples clàssics de la pluja i de la malaltia (causes, i no conseqüències, del fet de no haver sortit de casa), no ha de tenir cap utilitat, perquè, aquí, que ens llegeixi habitualment, no sap que cal dir *No vaig sortir de casa perquè plovia a bots i barrals*, i que és una greu incorrecció —el *doncs* causal— de dir *No vaig sortir de casa doncs plovia a bots i barrals*? Però potser en pot tenir alguna, d'utilitat, d'assenyalar que la col·locació d'una frase incisa entre la conjunció i la subordinada que introdueix pot contribuir a aquesta lamentable confusió entre *doncs* i *perquè*. És molt freqüent que *doncs* hagi d'anar seguit d'una coma: *És un text ple de faltes. Convé, doncs, de revisar-lo a fons.* En canvi, en una construcció usual, *perquè* no precedeix cap coma: *Convé de revisar a fons aquest text perquè hi ha moltes faltes.* És clar que fins i tot en aquesta darrera construcció són molts els qui usarien *doncs* en lloc de *perquè*, però aquest perill fóra encara més gran si déiem *Convé de revisar-lo a fons perquè, segons m'ha dit el director, hi ha moltes faltes.*